

college and conservatory on the basis of method of vector modeling by V. Yasvin are presented. Educational environment is diagnosed on Yasvin's method as «career-creative». Basic and subsidiary parameters that are necessary for objective modeling of educational environment of higher educational establishment are defined.

The main options such as width of educational environment, intensity, modality, level of realization of educational environment are marked. The auxiliary options as emotionality of educational environment, dominance, negotiations, mobility, and social activity of educational environment are determined.

Keywords: educational (upbringing) environment, typology of upbringing environment, vector model, diagnostics and modeling of educational environment.

УДК 378.147

Смолярчук О. Ф.*

СТАН НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВИ В УНІВЕРСИТЕТАХ КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

У статті представлено аналіз стану викладання та вивчення англійської мови в Китайській Народній Республіці. Описано результати анкетування викладачів англійської мови університетів Харбіну щодо їх кількісного та якісного складу, міжкультурної та комунікативної компетентності студентів, їхнього рівня володіння англійською мовою. Розглянуто види методів щодо їх ефективності при викладанні і вивченні англійської мови. Вказано на ефективність застосування інформаційно-комунікаційних технологій у практиці викладання англійської мови. Констатовано необхідність збільшення лексичного запасу студентів.

Ключові слова: англійська мова, міжкультурна комунікація, навчальні програми, інформаційно-комунікаційні технології, лексичний словник, викладач, студент.

У більшості університетів світу англійська мова займає провідне місце. Останнім часом її популярність стрімко зростає серед студентів китайських університетів, оскільки знання англійської мови сприяє кар'єрному зростанню фахівців. Викладання англійської мови в китайських вищих навчальних закладах можна розділити на два типи: викладання англійської мови для студентів немовного профілю і для студентів мовного профілю. Ефективність нових методів викладання і вивчення англійської мови вже доведено на практиці. Пропоновані навчальні програми відзначаються певними перевагами, але мають і деякі недоліки як для викладачів, так і для студентів.

Мета статті – розглянути стан навчання англійської мови в університетах Китайської Народної Республіки.

Стан володіння китайськими студентами англійською мовою вивчався насамперед китайськими дослідниками. Предметом дослідження Ліін Чен (Liying Cheng) була система тестування з англійської мови в Китаї, Андерсона (Anderson J.) – переваги та недоліки комунікативного методу у викладанні англійської мови в Китаї, Хе (He A.E.) – досвід Китаю у впровадженні «Навчальної програми з англійської мови» («The College English Syllabus»), Марка Вонга (Mark Wong) – використання відео та Інтернету для викладання англійської мови в аудиторії.

Англійська мова є обов'язковим курсом для всіх студентів, і кожний студент немовного профілю (non-English major) повинен відвідувати курс на щотижневій основі протягом перших двох років свого навчання в університеті. Процес викладання англійської мови в університеті/коледжі вступив у етап реформування 2003 року, коли «Навчальна програма з англійської мови для університетів/коледжів (пробний варіант)» – «College English Curriculum (on trial)» була вперше запроваджена, і в обраних університетах було проведено пробну реформу [3]. У «Навчальній програмі

© Смолярчук О. Ф.

з англійської мови для університетів/коледжів» («College English Curriculum») заявлено, що метою викладання англійської мови є розвиток умінь студентів немовного профілю всебічно застосовувати англійську мову на практиці [4, с. 19].

І Чжоу в своїй дисертаційній роботі «Дослідження методики викладання викладачів англійської мови як іноземної в китайських університетах та їхньої міжкультурної компетенції» зазначає, що за останні роки китайські викладачі англійської мови як іноземної (EFL educators) починають розуміти, що культура відіграє у процесі навчання іноземної мови значну роль і починають вирішувати це завдання, інтегруючи культурний вимір англійської мови в аудиторіях. 2004 року вперше у вимогах до «Китайської національної навчальної програми для студентів немовного профілю» (China's national College English Curriculum Requirements (for non-English major students)) зазначалося, що потрібно посилити культурний розвиток, який має допомогти студентам досягнути ефективної міжкультурної комунікації, він мав бути включеним у викладання англійської мови як іноземної (EFL) для задоволення потреб економічного розвитку Китаю та міжнародної комунікації [5, с. 7].

І Чжоу, Шицїн Сюй (Shijing Xu) і Джонатан Бейлей (Jonathan Bayley), використовуючи змішані методи дослідження, провели пробне дослідження, вивчаючи досвід 20-ти викладачів іноземної мови китайських університетів щодо їхніх поглядів на практику викладання міжкультурної комунікації. Дослідження проводилося влітку та восени 2009 р. у 5-ти університетах міста Харбін. На основі аналізу результатів дослідження було виявлено чітке розуміння щодо таких питань:

1. Якими є погляди викладачів іноземної мови китайських університетів на культурне спрямування навчання?

2. Якою є практика культурноспрямованого навчання, про яку повідомляють викладачі іноземної мови китайських університетів? Як і якою мірою викладацька практика підтримує опанування студентами міжкультурної компетентності?

3. Якщо такі є, то яким є відношення між міжкультурною компетентністю викладачів і поглядами на практику культурноспрямованого навчання?

Знання практики культурноспрямованого викладання (cultural teaching practices), яке використовують у своєму викладанні китайські викладачі англійської мови як іноземної (EFL teachers), дозволяє викладачам англійської мови як другої мови (ESL teachers) і проєктувальникам навчальних програм більше дізнатися про досвід культурноспрямованого навчання (cultural learning experience) у Китаї. Це допоможе педагогам приймати обґрунтовані рішення, що стосуються їхнього викладання та планування навчальних програм.

І Чжоу у своїй дисертаційній роботі наводить результати проведеного ним анкетування викладачів англійської мови в університетах м. Харбін. В анкетуванні брали участь 127 викладачів англійської мови немовного профілю (College English teachers) та 74 – мовного профілю (English major teachers).

Автор зазначає, що серед 127 викладачів англійської мови немовного профілю 78,7 % становили жінки, а 21,3 % – чоловіки. Більшість з них (81 %) були молоді, у віці до 35 років. Майже половина викладачів були викладачами-початківцями, які мали від 1 до 6 років досвіду викладання. З усіх викладачів англійської мови 12,6 % мали ступінь бакалавра, 85,8 % – ступінь магістра, а 1,6 % – ступінь доктора. Невелика кількість з них (17,3 %) були в інших країнах, а середня тривалість їхнього перебування там становила 8,07 місяців. Щодо педагогічного навантаження, то 68,5 % викладачів англійської мови викладали від 8 до 13 годин на тиждень. Більшість із них (67,7 %) були змушені проводити навчання у групах з більш ніж 41 студентом.

Порівняно з викладачами англійської мови немовного профілю, викладачі англійської мови мовного профілю були старшими і досвідченішими: 39,1 % з них були старші за 35 років, і більшість з них викладали англійську мову понад 7 років. 8,1 % викладачів англійської мови мовного профілю мали докторську ступінь, 32,4 % мали досвід роботи за кордоном. Також вони мали менше навчальне навантаження: 27,0%

з них мали від 5 до 7 годин на тиждень, 39,2% – від 8 до 10 годин, а 27,0% – від 11 до 13 годин. Більшість викладачів (63,5 %) викладали у групах з меншою кількістю студентів – менше 30 студентів у групі [5, с. 71-72].

Китайський науковець Вейхуа Ло (Weihua Luo) у своїй дисертаційній роботі «Викладання англійської мови в китайських університетах в епоху Світової організації торгівлі: перспектива учня» («English Language Teaching in Chinese Universities in the Era of the World Trade Organization: A Learner Perspective») аналізує викладання англійської мови (ELT) у китайських університетах з огляду на наявний процес глобалізації з точки зору студентів. Дослідницький проект Вейхуа Ло був розроблений у рамках викладання англійської мови (English language teaching – ELT) у китайських університетах на тлі процесу глобалізації. Це спроба дослідити погляди студентів стосовно питання, як система викладання англійської мови (ELT) у китайських університетах відповідає потребам економічної та культурної глобалізації в епоху СOT. Основна увага в ньому приділяється таким питанням, пов'язаним з проблематикою дослідження:

1. Як студенти коледжу, які вивчають англійську мову, оцінюють глобалізацію англійської мови в епоху СOT в Китаї?

2. Як студенти коледжу, які вивчають англійську мову, сприймають «Навчальну програму з англійської мови для студентів університетів/коледжів немовного профілю (1999 р.)» – «College English Curriculum (1999)»?

3. Як «Вимоги до навчальної програми з англійської мови для студентів університетів/коледжів немовного профілю» – «College English Curriculum Requirements» (для пробного впровадження) відповідають потребам Китаю щодо англійської мови в його безперервному процесі глобалізації як в теорії, так і на практиці?

4. Якими є домінуючі тенденції у викладанні англійської мови в коледжах у контексті глобалізації?

При вивченні стану викладання і вивчення англійської мови Вейхуа Ло використовував різні методи дослідження, а саме: опитування, інтерв'ю, допоміжні інтерв'ю, спостереження в аудиторії, аналіз документів тощо. Так, у дослідженні представлено результати опитування з таких тем: «Як студенти коледжу оцінюють потребу Китаю в англійській мові в епоху СOT», «Побоювання студентів коледжу щодо соціальних і політичних наслідків глобалізації англійської мови», «Освітні та культурні наслідки глобалізації англійської мови з точки зору студентів коледжу», «Вплив глобалізації англійської мови на студентів коледжу, які вивчають англійську мову», «Проблеми, що стосуються недоцільних освітніх ресурсів», «Некомунікативні навчальні матеріали», «Розбіжності щодо викладачів та викладання», «Різноманітність методик викладання», «Викладання за підручником» (Text-Centred Teaching), «Можливість застосувати вивчене» (Opportunity to Apply Learning), «Навчання заради іспитів» (Testing Focussed Teaching), «Комунікативна компетентність», «Пропозиції студентів щодо реформи», «Порівняння навчальної програми з англійської мови 1999 р. та 2004 р.» тощо.

Хуй Ду зазначає, що реформи мовної освіти в Китаї 2002 року передбачали зміну напрямку викладання англійської мови в університетах (College English (CE)) з домінуючого раніше виду мовленнєвої діяльності – читання – на ті, які потребують зараз більше уваги – аудіювання й говоріння. Для того, щоб детально проаналізувати, як співвідноситься стан викладання англійської мови на університетському рівні з новою метою викладання, деканам лінгвістичних факультетів трьох національних університетів було запропоновано оцінити хід реалізації та ефективність реформи. Аналіз даних інтерв'ю, проведеного Хуй Ду, показав, що в той час як поліпшення в педагогічному процесі, як очікувалося, переважно буде базуватися на використанні інформаційних та комунікаційних технологій (ІКТ) в аудиторіях, більша частина викладачів англійської мови були недостатньо підготовлені до здійснення необхідних змін.

Варто зазначити, що 2004 року налічувалося близько 50,000 китайських викладачів англійської мови, які викладали курс англійської мови «College English (CE)» для 19 000 000 студентів. Незважаючи на таку повсюдність викладання англійської мови «College English (CE)» у китайських університетах, іноді її описують як «глуху і німу англійську мову». Оцінка директора департаменту вищої освіти в Міністерстві освіти Китаю Чжана (Y.X. Zhang) була такою: «Студенти китайських університетів не можуть ані говорити англійською мовою, ані розуміти її, коли вони чують цю мову в спілкуванні». Однак після запровадження реформ стан володіння англійською мовою студентів змінився. Хуй Ду наводить результати інтерв'ю з деканами лінгвістичних факультетів трьох університетів, які були проведені з листопада 2007 до березня 2008 року. Декани були обрані учасниками дослідження, тому що як керівники програми вони були поінформовані з інституційним контекстом для викладання англійської мови, а також несли відповідальність за рішення, прийняті у відповідь на нову мету викладання – перехід до формування комунікативної компетентності.

Коло питань, які досліджувались, охоплювало такі:

1. Яким чином організовується процес викладання англійської мови у відповідь на нову мету викладання?

2. Як це вплинуло на студентів? (Якими є наслідки для студентів? Який тип занять з англійської мови надається студентам? Скільки занять з англійської мови у них на тиждень? Яка кількість студентів в аудиторіях на заняттях з англійської мови?)

3. Як це вплинуло на викладачів? (Яким є навчальне навантаження викладачів англійської мови? Яким є співвідношення викладач – студент? Якими є академічні звання викладачів? Якими є академічні кваліфікації викладачів? Який вік викладачів?).

Результати інтерв'ю на питання «Яким чином організовується процес викладання англійської мови у відповідь на нову мету викладання?» показали, що кожен з трьох деканів зазначили один і той же аспект: в аудиторіях використовуються інформаційно-комунікаційні технології, але крім цього жодних змін не відбулося. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) було інтегроване в навчальне середовище студентів, і хоч це зробило процес викладання зручнішим, у той же час створило для викладачів більше незручностей, передусім тому, що викладачі витрачали багато часу на підготовку до занять, використовуючи презентації в PowerPoint. Декани зазначили, що всі інші методи викладання залишилися такими ж.

Студенти, як і раніше, мають чотири заняття з англійської мови на тиждень, які складаються з трьох годин інтенсивного читання (intensive reading class – IRC) і одного заняття з аудіювання (listening class – LC). Щодо кількості студентів у групах на заняттях, то вона, як і раніше, залишилася великою [2, с. 3-4].

Дані інтерв'ювання, проведеного Хуй Ду, засвідчили також, що багато ускладнень у процесі викладання англійської мови пов'язані з роботою викладачів, а саме:

- їх молодістю і, можливо, недосвідченістю;
- низькою академічною кваліфікацією;
- невисокими вченими званнями (80 % всіх викладачів становлять лектори та асистенти);
- педагогічною перевантаженістю;
- вимушеним проведенням занять з великими групами студентів [2, с. 6].

Викладання англійської мови в китайських університетах, зокрема курсу «College English», спрямоване на розвиток у студентів комунікативної компетентності, в якій обсяг лексичного запасу відіграє важливу роль. Відповідно до базових вимог, зазначених у навчальній програмі з англійської мови – «Basic Requirements in the College English Syllabus (1999)», лексичний запас студентів китайських університетів повинен складати 4200 слів. Однак, як зазначає Хуй Ду, недолік викладання англійської мови в університетах Китаю полягає у невеликому обсязі лексичного словника. Причина цього – дуже мала кількість слів, яку студенти засвоюють на кожному занятті з англійської мови в університетах, і те, як проводяться в університетах заняття

з інтенсивного читання. Для з'ясування рівня знань англійської мови у китайських студентів Ду Хуй порівнює дві програми («SACSAF» та «CES») [1, с. 572].

Як зазначено у «Навчальній програмі з англійської мови для студентів немовного профілю (1999 р.)» (College English Syllabus (1999)), китайські студенти мають відповідати «Основним вимогам», де вказано, що їхній словниковий запас повинен досягти 4200 слів. За повідомленнями Комітету з тестування англійської мови (CET Committee), середній прохідний відсоток для тесту «CET 4» у ключових університетах Китаю 2000 р., 2001 р. і 2002 р. склав 52,2 %, 51,0 % і 50,7 % відповідно. Це свідчить про те, що майже половина студентів з провідних університетів не відповідає основним вимогам курсу англійської мови («Basic Requirements in the College English Syllabus»).

Таким чином, дослідження стану навчання англійської мови в університетах КНР засвідчило наявність деяких змін у викладанні англійської мови, зумовлених реалізацією освітньої реформи. Дані дослідження, проведеного у трьох університетах Китаю, показали, що вони здебільшого пов'язані із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій. Недостатній рівень володіння англійською мовою майже у 50 % студентів пояснюється їхнім невеликим лексичним словником, обсяг якого має становити за вимогами 4200 слів.

Перспективи подальших наукових досліджень можуть бути пов'язані з визначенням рівня володіння студентами китайських університетів англійською мовою в окремих видах мовленнєвої діяльності.

Література:

1. Ду Хуй. Міркування щодо лексичного запасу студентів китайського університету / Хуй Ду // Міжнародна освіта. – Китайський фармацевтичний університет, 2004. – Т. 5. – № 4. – С. 573 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ903880.pdf>.
2. Хуй Ду. Викладання англійської мови в Китаї: відповіді для нової мети викладання / Ду Хуй // В контексті TESOL, спеціальний випуск S3 : міжнародна конференція АСТА 2012 р. TESOL як глобальна професія: етика, справедливість та екологія. – 2012. – С. 1-2, 2-3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.tesol.org.au/files/files/278_hui_du.pdf.
3. Опубліковані вимоги навчальної програми щодо рівня англійської мови для студентів коледжів (в апробації) (2004) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.moe.edu.cn/edoas/website18/level3.jsp?tablename=1185&infolid=4480>. – Загол. з екрану.
4. Сяочжоу Чжоу. Позакласний кодсвічинг: культура, навчальна програма та ідентичність на факультеті англійської мови китайського університету / Чжоу Сяочжоу // Університет Уорвік, центр прикладної лінгвістики. – Листопад 2011 р. – С. 19 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://go.warwick.ac.uk/wrap/51592>. – Загол. з екрану.
5. І Чжоу. Дослідження методики викладання викладачів англійської мови як іноземної в китайських університетах та їх міжкультурної компетенції / Чжоу І // Університет Віндзор: Віндзор, Онтаріо, Канада. Електронні тези та дисертації. – 11 серпня 2011 р. – С. 7, 71-72 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://scholar.uwindsor.ca/etd/>.

Смолярчук Е. Ф.

СОСТОЯНИЕ ОБУЧЕНИЯ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ В УНИВЕРСИТЕТАХ КИТАЙСКОЙ НАРОДНОЙ РЕСПУБЛИКИ

В статье представлен анализ состояния преподавания и изучения английского языка в Китайской Народной Республике. Описаны результаты анкетирования преподавателей английского языка университетов Харбина по их количественному и качественному составу, межкультурной и коммуникативной компетентности студентов, их уровня владения английским языком. Рассмотрены виды методов по их эффективности при преподавании и изучении английского языка. Указано на эффективность применения информационно-коммуникационных технологий в практике преподавания английского языка.

Констатировано необхідність збільшення лексического запасу студентів.

Ключевые слова: англійський язык, міжкультурна комунікація, навчальні програми, інформаційно-комунікаційні технології, лексический словарь, преподаватель, студент.

Smoliarchuk O.F.

STATE OF TEACHING OF ENGLISH LANGUAGE AT UNIVERSITIES
OF PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA

The article presents analysis of teaching English language in the People's Republic of China. It is based on the results of Yi Zhou's dissertation paper «A Study of Chinese University EFL Teachers and Their Intercultural Competence Teaching». There were used mixed methods of study and conducted trial research, studying the experience of teachers of Chinese universities, their views concerning teaching practices of intercultural communication. The study was conducted in summer and autumn in 2009 in 5 universities of Harbin city.

The article presented the results of study of Chinese scholar Veyhua Lo (Weihua Luo), who wrote his dissertation paper «English Language Teaching in Chinese Universities in the Era of the World Trade Organization: A Learner Perspective». He analyzed the state of English language teaching (ELT) in Chinese universities. It is described Veyhua Lo's research project, which was developed under English language teaching (ELT) in Chinese universities on the background of globalizational process.

Based on the results of Du Hui's study it was found out that reforms on language education in China in 2002 meant qualitative changes in the direction of profound teaching of English language at numerous Chinese universities (College English (CE)) with previously dominant type of speech activity – but at the same time we must not forget about such kinds of activities as listening, reading and writing.

Keywords: English language, intercultural communication, curriculum, informational and communicational technologies, lexical vocabulary, teacher, student.

Рецензент: Кузьменко В.В.

УДК 378.147

Хмельковська С. В.*

**ГРА ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ НАВЧАННЯ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ**

У статті розглядаються мотиваційні здібності ігрової мовленнєвої діяльності в підготовці майбутніх учителів іноземних мов. Автором наводиться низка практичних завдань на запам'ятовування і контроль лексики, тренування мовного матеріалу, лексико-граматичного оформлення монологічних (діалогічних) висловлювань різної спрямованості (опис, повідомлення, ситуації групового спілкування), формування навичок і вмінь аргументації. Наведені завдання можуть слугувати мотиваційним початком заняття, стимулювати як комунікативну діяльність студентів, так і активність таких психічних процесів, як пам'ять, увага, логічне мислення. Особливе місце в роботі відводиться іграм, спрямованим на «соціалізацію» студентів.

Ключові слова: інтерактивні форми роботи, мовленнєва гра, мотиваційні можливості ігрової діяльності, «соціалізація».

Сучасні зміни в суспільстві спонукають педагогів шукати інновації та впроваджувати їх у навчальний процес. Таке завдання знаходить свою реалізацію у використанні інтерактивних технологій, які спрямовані насамперед на формування активної, діяльної, творчої, конкурентоспроможної особистості. У методичній літературі серед організаційних форм навчання можна виділити одну, в умовах якої одночасно

© Хмельковська С. В.